

РЕШЕНИЕ

№ 1270

гр. София, 23.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 34 СЪСТАВ, в публично заседание на девети ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател:

при участието на секретаря

като разгледа докладваното от Гражданско дело № 20221110160102 по описа за 2022 година

Производството е образувано въз основа на предявен от Г. И. А. иск с правно основание чл.534 ТЗ, с който се иска осъждане на ответника Х. Х. А. да заплати на ищеца сумата в размер на 13 000 лв. – незаплатен остатък по издаден на 08.02.2019г. запис на заповед, ведно със законната лихва считано от датата на предявяване на иска до окончателното ѝ изплащане, с която сума издателят на записа на заповед се е обогатил във вреда на поемателя и ищец по настоящия иск.

В исковата молба ищецът излага твърдения, че е приносител на запис на заповед. Твърди да е изгубил право на исковите по тях поради давност, поради което предявява настоящия иск, като счита, че може да иска от издателя или платеща сумата, с която те са се обогатили в негова вреда. Претендира разноски, съгласно чл.78 ГПК.

Ответникът е пропуснал срокът за отговор на исковата молба съгласно чл.131 ГПК. Ответникът счита, че иска е недопустим, доколкото не са налице основанията за предявяването му – като субсидиарен. По същество – счита същия за неоснователен. Твърди каузално правоотношение – заем, без да прави твърдения за изцяло погасяване на дълга си, само бланкетно с искането за даване на обяснения на ищеца, дали е свързано със заем или не, не сочи доказателства.

Въз основа на горепосоченото и съгласно чл.235, ал 1. ГПК, настоящият състав намира от фактическа и правна страна следното.

Предявен е иск с правно основание чл.534, ал.1 ТЗ. Съгласно цитираната норма, когато приносителят на менителница, запис на заповед или чек изгуби исковите по тях поради давност или неизвършване на необходимите действия за запазване правата по тях, тогава той може да иска от издателя сумата, с която се е обогатил в негова вреда. Искът, уреден в

чл.534 ТЗ се основава на правилата на неоснователното обогатяване и с него приносителят на записа на заповед, изгубил иска по [чл. 531, ал.1 ТЗ](#) поради изтекла давност, може да претендира връщане на сумата от издателя, въз основа на принципите на неоснователното обогатяване. Същият има субсидиарен характер и е специален по отношение на исковите по чл.55-59 ЗЗД. Субсидиарният характер предполага липсата на възможност за друга защита с исковите по чл.505 и сл. ТЗ – тоест прескрибиран (погасен по давност) запис на заповед. Искът е предявен в законоустановения срок по чл.534, ал.2 ТЗ, поради което съдът намира същия за допустим и подлежащ на разглеждане.

Съгласно посочената разпоредба, когато приносителят на менителница, запис на заповед или чек изгуби исковите по тях поради давност или неизвършване на необходимите действия за запазване на правата по тях, той може да иска от издателя или платеца сумата, с която те са се обогатили в негова вреда. За да е основателен иска, следва да са налице следните условия: наличие на действителен менителничен ефект, по който е изтекла погасителната давност за упражняване на менителничните права спрямо всички задължени лица, или тези права да не могат да се упражняват поради пропускане да се извършат необходимите действия за запазване на правата по тях, ищецът да има качеството на приносител на ефекта, искът да е насочен срещу издателя на записа на заповед, приносителят да търпи вреда вследствие невъзможността да реализира менителничните си права и да е налице обогатяване.

В случая посочените предпоставки са налице.

Не се спори по делото, че записът на заповед е издаден и подписан от ответника. Записът на заповед е действителен. Той съдържа всички съществени елементи, които са необходими, за да породят правно действие, като не се доказва твърденията за недействителност.

От представения по делото запис на заповед се установява, че същият е издаден на 08.02.2019г. за сумата от 31 000лв. Същият е платим с уговорен падеж 08.06.2019г. Установяват се извършени плащания по записа на заповед в периода 07.03.2019г. – 13.10.2021г. на обща стойност 18 000 лева.

По делото е отделено за безспорно установено и ненуждаещо се от доказване в отношенията между страните обстоятелството, че е налице валиден запис на заповед от външна страна, съдържащ реквизитите, предвидени в чл.535 от ТЗ.

Страните не отричат факта на плащане на посочената сума, като същата е платена преди падежа на процесния запис на заповед, без противопоставяне от страна на поемателя. За това настоящият състав съди от направените на гърба на записа на заповед отбелязвания, които са подписани както от издателя, така и от поемателя.

Уважаването на предявения иск предполага действителен от формална страна менителничен ефект, за какъвто процесния такъв безспорно трябва да бъде признат, прескрибиране на ефекта, както и невъзможност за предявяване на друг иск, чрез който поемателят по менителничния ефект да защити правата си. Следва да е налице обогатяване от страна на

издателя на записа на заповед, респективно следва да е налице обедняване от страна на поемателя. В случая, достатъчно е да е налице вреда, претърпяна от поемателя на записа на заповед, като тя се изразява в това, че имуществото му не може да се увеличи със сумата по съответния менителничен ефект. Наред с вредата се приема, че за да се предяви иск по чл.534 ТЗ, следва да е налице обогатяване на прекия длъжник – издателя, което се изразява в това, че си спестява разходи за погасяване на съответното задължение и по този начин не намалява пасивът на имуществото му.

Тъй като в случая менителничния ефект не се твърди от ищеца да е издаден като обезпечение на каузално правоотношение следва да се приеме, че за основателността на иска по чл.534, ал.1 ТЗ не трябва да се изследва въпроса имало ли е размяна на имуществени права от единия патримониум в другия. Този извод следва от специфичните менителнични правоотношения, както и от трайно установената в тази насока практика, а именно: При отсъствие на твърдение от ищеца за съществуване на каузално правоотношение между страните осъществяваната от решаващия съд проверка следва да бъде ограничена единствено в рамките на въведените от длъжника абсолютни менителнични възражения, при спазване трайно установената практика на ВКС относно разпределение на доказателствената тежест, за което от значение е отношението на страната към спорното право.“ Така постановените по реда на [чл. 290](#) и сл. ГПК решения: [№ 31/5.04.2012 г.](#), по т. д. № 55/2011 г. на II т. о.; [№ 110/8.11.2010 г.](#), по т. д. № 949/2009 г. на I т. о.; [№ 108 от 22.07.2011 г.](#), по т. д. № 813/2010 г. на II т. о. и др.

По отношение на възражението на ответната страна за наличие на каузално правоотношение съдът намира същото за преклудирано, доколкото е направено след изтичане срока за отговор на искова молба. Това е така, тъй като: По силата на изричната разпоредба на чл. 133 във връзка с чл. 131, ал. 2, т. 5 ГПК, с изтичането на срока за отговор се преклудира възможността ответникът да противопоставя възражения, основани на съществуващи и известни нему към този момент факти. По силата на концентрационното начало в процеса, страната не може да поправи пред въззивната инстанция пропуските, които поради собствената си небрежност е допуснала в първоинстанционното производство. Да се допусне противното, би означавало да се обезсмисли заложената в процесуалния закон идея за дисциплиниране и ускоряване на исковото производство чрез концентриране в началната фаза на процеса на действията по определяне на исканията и възраженията на страните и по установяване на релевантните за спора факти./ Така ТР№ 1/2013г. ОСГТК ВКС/. Не се твърдят, новонастъпили след този срок или неизвестни дотогава обстоятелства.

За пълнота на мотивите следва да се отбележи, че е и недоказано, доколкото твърденията за сключен договор за заем не бяха доказани от ответника, доколкото последният черпи права от твърдения за това, както и поради това, че на доказване подлежат положителни факти, то съдът счита, че ответникът не проведе пълно и главно доказване на факти за поражение на каузалното правоотношение, което за да бъде погасено, безспорно, първо трябва да е породено. /Съобразно задължителните указания по т.17 от ТР № 4/18.06.2013г. на ОСГТК на ВКС по тълк.д. № 4/2013 г., доказателствената тежест за установяване на основание на това

твърдение остава на длъжника/.

С оглед горното, съдът счита, че процесният запис на заповед е достатъчно доказателство за съществуването на процесното вземане.

Следва да се има предвид, че подписът в записа на заповед не се оспорва да е на ответника както и не се оспорва последният да се е задължавал, както и да е изпълнил частично дълга си чрез неколнократни плащания на суми към ищеца.

Съдът счита, че е налице изтекла давност, съгласно чл.531, ал.1 ТЗ. Същата е 3 години, като тече от падежа на менителничния ефект. От представените по делото доказателства се установява, че падежът на процесния запис на заповед е 08.06.2019г. Следователно от този момент тече 3-годишния срок, който е изтекъл на 08.06.2022г. От този момент е започнал да тече и срокът за предявяване на субсидиарния иск по чл.534, ал.1 във вр. ал.2 ТЗ.

Извършваните частични плащания по записа на заповед не прекъсват давността за непогасената част от дълга, доколкото издателят не е изразил воля по отношение на последните, поради което съдът счита, че отразеното на гърба на ценната книга частични плащания не са прекъснали установения по - горе давностен срок за реализиране правата на ищеца, предмет на спора.

Важно за изхода на настоящото производство е и приетото в Решение № 42/2009г. по т.д. № 453/2008г. на II т.о. ВКС. В него се посочва, че производството по иск с правно основание чл.534 ал.1 ТЗ не подлежи на изследване степента на обедняване и обогатяване и съотношението между тях, както в общото гражданско производство по иск с правно основание чл.59, ал.1 ЗЗД. Това е така, тъй като искът по чл.534 е специален, а ТЗ не препраща към уредбата на неоснователното обогатяване по ЗЗД. В случая неоснователното обогатяване се изразява в това, че приносителят на менителничния ефект търпи вреда от невъзможността да реализира имуществените си права по записа на заповед. Тази вреда се изразява в това, че имуществото на титуляра не може да се увеличи с паричната сума по ефекта, тъй като вземането е погасено по давност. Обогатяването на издателя на записа ще се състои в това, че той не намалява пасива в имуществото си и поради факта, че спестява разходи за погасяване на задължението.

Тъй като ответникът не ангажира други доказателства, опровергаващи горепосоченото и не проведе пълно и главно доказване, чрез което да бъде доказано, че процесното вземане е погасено поради плащане, то настоящият състав счита, че предявеният иск е основателен и следва да бъде уважен.

Поради това исковата претенция следва да бъде уважена за пълния размер от 13 000лв., с която ответникът – издател и платец на процесния запис на заповед се е обогатил за сметка на ищеца – поемател.

С оглед изхода на настоящото производство, на ищеца следва да бъдат присъдени и

направените в процеса разноси, съгласно чл.78, ал.1 ГПК.

Воден от горепосоченото, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА на основание чл. 534, ал. 1 ТЗ Х. Х. А. с ЕГН: ***** да заплати на Г. И. А. с ЕГН: *****, сумата в размер на 13 000 лв. – незаплатен остатък по издаден на 08.02.2019г. запис на заповед, ведно със законната лихва считано от датата на предявяване на иска - 04.11.2022г., до окончателното ѝ изплащане, с която сума ищецът е обеднял, а ответникът се е обогатил, поради прескрибиране на записа на заповед.

Осъжда Х. Х. А. с ЕГН: ***** да заплати на Г. И. А. с ЕГН: ***** направените по делото разноси, съгласно чл.78 ГПК, както следва – 520 лева – държавна такса, както и 1200 лева – адвокатско възнаграждение за процесуално представителство.

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в 14-дневен срок от връчване на преписи на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____